

Шовкопляс Ю. О.

Запорізький національний університет

СПОСОБИ ТВОРЕННЯ АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКОГО СЛЕНГУ

Статтю присвячено аналізу способів творення лексичних і фразеологічних одиниць англо-американського сленгу. В статті надається визначення поняттю «сленг», з'ясовуються ключові причини його появи, встановлюються та детально аналізуються способи його формування в американському варіанті англійської мови.

Сленгізми є одиницями нелітературного шару лексики та фразеології, що зазвичай мають емоційно-експресивне та оцінне значення. Ключовими факторами появи цих субстандартних одиниць є демократизація та лібералізація мови, її соціальна диференціація, зумовлена наявністю різних соціальних груп і верств населення. Вказаний шар мови може також виступати об'єднувальним кодом для представників різних соціальних груп, які мають спільні інтереси, настанови та цінності, що виявляється в їх мовленні та засобах позначення різних фрагментів та об'єктів позамовної дійсності.

Творення англо-американських сленгізмів здійснюється не тільки семантичним, морфологічним, синтаксичним, морфолого-синтаксичним, але й комплексним шляхом, при якому поєднуються кілька способів формування вказаних одиниць. Продуктивним семантичним способом формування визначених одиниць є метафоризація. Ключовими сферами походження метафоричних сленгізмів є гастрономічна, зоонімічна, комп'ютерна, музична, спортивна та кінематографічна. Метафоричні сленгізми формуються також із вживанням суфіксів.

Велика кількість англо-американських сленгізмів утворюється виключно суфіксацією. У творенні вказаних одиниць беруть участь також суфікси іншомовного походження. Англо-американські префіксальні сленгізми не є численними. Окремі метафоричні одиниці є невід'ємним компонентом сленгових фразеологізмів, утворених шляхом фразеологізації.

Наявними в американському варіанті англійської мови є також метонімічні сленгізми. Значна кількість із них є складними лексемами, утвореними таким морфолого-синтаксичним способом, як словоскладання. Непродуктивними у формуванні англо-американських сленгових одиниць є такі морфолого-синтаксичні способи, як скорочення та конверсія.

Ключові слова: англо-американський сленг, спосіб творення, словоскладання, суфіксація, метафоризація, конверсія.

Постановка проблеми. Лінгвістика сьогодні все більше звертається до дослідження розмовної мови, що знаходиться поза літературними канонами. Особливе місце в американському варіанті англійської мови займає сленг, який активно розвивається нині, проникаючи в різні сфери комунікації, що визначає інтерес лінгвістів до нього.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри зацікавлення науковцями сленгізмами, в першу чергу, тими, які з'являються в американському варіанті англійської мови [1; 5; 6; 9; 14; 18–22], що домінує нині, вказані одиниці не можна вважати дослідженими. Зауважимо, що однією із перших праць з дослідження сленгу, американського в тому числі, є книга «Slang Today and Yesterday» британського лексиколога Еріка Патриджа, в якій зареєстровано цікаві і навіть екзотичні випадки вживання сленгу [20]. Однак,

лінгвістичне вивчення його так і не було здійснено науковцем. Короткий лінгвістичний аналіз американського сленгу було фактично зроблено у праці Г. Менкена «The American Language» [18]. Значну роль у дослідженні вказаного шару американського варіанту англійської мови слід відвести журналу «The American Speech», щоквартального академічного журналу Американського діалектного суспільства, заснованого ще в 1925 р., який видається нині академічним видавничим підрозділом Дюкського університету.

Попри те, що сучасні лінгвісти виявляють неабияке зацікавлення американським сленгом, висловлюється думка, що його слід вважати малодослідженим шаром англійської мови [3, с. 205; 8, с. 11; 21, с. 2210]. Це зумовлено його різноміттю, швидкою появою та поширенням. Зазначимо, що сучасні науковці вивчають, у першу чергу, сфери, в яких це відбувається [1;

5; 6; 9], здійснюють також їх лексикографічне оброблення [10; 12; 13; 17], проте це не виявляє багатоаспектність вивчення вказаних одиниць.

Метою запропонованої статті є з'ясування способів творення англо-американської сленгової лексики, а її завданнями виступають визначення поняття «сленг», з'ясування ключових причин появи сленгу, в американському варіанті англійської мови зокрема, надання загальної характеристики способам творення англомовних одиниць, в тому числі і субстандартних, до яких належить і сленг, визначення та детальний аналіз способів творення англо-американської сленгової лексики та фразеології.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Поняття «сленг» має велику кількість визначень, висвітлених нині у науковій літературі. Так, його визначають як «емоційно забарвлені слова та сталі вирази, що з'являються та існують у розмовній мові» [1, с. 17], «особливий периферійний лексичний шар, що знаходиться поза межами літературного розмовного мовлення та діалектів загальнонаціональної англійської мови, що є емоційно-експресивними» [3, с. 206], «лексичний шар мови, що є фактично антиподом літературної мови, який ототожнюється частково із жаргоном, а частково з професіоналізмами та розмовною мовою» [5, с. 46]. І. Р. Гальперін вказував у зв'язку з цим, що слід розмежовувати «лексику сленгу та слова жаргонного характеру, професіоналізми, розмовні слова, образні слова та вирази» [2, с. 107].

В. А. Хомяков розмежовує поняття загальний і спеціальний сленг, вважаючи загальним сленгом «відносно сталий для певного періоду, поширений нелітературний шар лексики та фразеології в середовищі живої розмовної мови, неоднорідної за своїм генетичним складом і ступенем наближення до літературної мови, що має яскравий емоційно-експресивний та оцінний характер» [8, с. 21]. Спеціальний сленг у трактуванні В. А. Хомякова, це «специфічна лексика та фразеологія, обмежена використанням певних соціальних груп» [8, с. 2].

До різноманітних дефініцій, наданих сленгу в англомовній літературі, належать зокрема наступні: «*illigimate colloquial speech, the language of low, illiterate or disreputable persons, the plain man's poetry*» [19, с. 170], «*language of a low or vulgar type, the special vocabulary or phraseology of a particular calling of profession*» [21, с. 2210]. Дефініціями, наданими сленгу в англомовних словниках, є: «*language of a highly colloquial type, considered as below the level of educated standard*

speech, and consisting either of new words or of current words employed in some special sense» [15, с. 601], «*an informal non-standard vocabulary composed typically of coinages, arbitrarily changed words, and extravagant, forced, or facetious figures of speech*» [11, с. 701].

До ключових причин появи сленгу відносять демократизацію та лібералізацію мови [19, с. 172], наявність різних соціальних груп, мова яких вирізняє їх серед інших, слугуючи їх спільним кодом, елементи якого можуть надходити згодом до певних комунікативних сфер і вживатися не тільки представниками визначеної групи.

Сленг є невід'ємною частиною американського варіанту англійської мови. Формування цього шару розпочалося у XVIII століття [16, с. 65; 17, с. 11]. Він являє собою неформальні, нестандартні слова та вирази, які «проживають» більш коротке життя, ніж інші розмовні одиниці. Сленг значно відрізняється і за характером використання від інших варіантів мови: діалекту (регіонального або соціального) та жаргону (професійної зниженої лексики). Люди, які використовують один діалект, володіють загальним регіональним або культурним фоном; ті, що вживають один жаргон (електрики, хірурги, економісти, військові льотчики або адвокати), закінчили однотипні навчальні заклади або мають загальний виробничий досвід. Сленг може поєднувати досить різних людей, загальними для яких є настанови, спрямовані проти істеблішменту, які можуть характеризуватися також загостреним ставленням до соціальних умовностей або традиційних цінностей.

Сленг демонструє різноманітні можливості семантичних і формальних перетворень слів, що часто базується на метафоризації чи формується різними способами. Будь-які лексичні одиниці творяться за певними правилами чи способами. Під словотвором загалом розуміють «правила творення мовних одиниць за певними моделями та схемами, а також систему способів і засобів їх творення» [7, с. 13]. Словотвір вважається також основним процесом поповнення та збагачення словникового складу мови.

Зауважимо, що науковці розрізняють різні способи творення слів, що можна звести до таких ключових, як морфологічний, морфолого-синтаксичний, синтаксичний та семантичний, кожен із яких не є гомогенним та актуалізується при цьому різними мовними елементами та механізмами їх формування. У більшості своїй основою для творення сленгізмів є слова, що вже існують у мові чи її національному варіанті, значення яких під-

лягає метафоричному чи метонімічному перенесенню (метафоризація чи метонімізація), що актуалізує семантичний спосіб творення одиниць сленгу. Метафоризація є «перенесенням назви одного денотату на інший на підставі встановленої подібності денотатів за відповідними ознаками» [4, с. 46]. При метонімізації значення його транспозиція здійснюється на основі суміжності.

Описуючи сленгові метафори, С. Флекснер відзначає, що в більшості випадків вони базуються на сприйнятті людиною різноманітних фрагментів дійсності, осіб п'ятьма органами відчуття [14, с. 32]. Крім того, для утворення сленгізмів найчастіше використовуються ті слова, що позначають тривіальні, загальновідомі об'єкти, які є важливими для людини. Це зокрема знаходить своє відображення у використанні таких лексем на позначення грошей, як *cabbage, kale, lettuce*; для позначення частин тіла людей – *cabbage head, cauliflower ear, meat hooks, nuts, plates of meat*; для надання їх характеристики – *apple, cold fish, fruitcake, honey, sweet pie*; для опису загальних відносин та ситуацій – *to brew a pot, to receive a chewing out, to find oneself in a pickle, not kosher, to be unable to swallow another's story, to ask what's cooking* тощо.

Метафоричне використання гастрономічних слів можна спостерігати й у сленгових фразеологізмах, утворених шляхом фразеологізації виразів, що фактично можна віднести до змішаного способу творення фразових сленгізмів, представленого не тільки метафоризацією їх окремих компонентів, але й синтаксичним способом, що виявляється у поєднанні слів у сталу фразу, наприклад: *to bring home mincnieat (hamburger) out of someone or smth* – знищити когось або щось, *to beef smth* – покращувати щось, *bread winner* – член сім'ї, який підтримує її матеріально, *bread and butter* – кошти для життя, *to have a bun in the oven* – бути вагітною, *to wake and smell the coffee* – усвідомити, *to be caught with one's hand in the cookie jar* – бути схопленим під час чогось, *the whole enchilada* – ціла справа, *to spoon-feed someone* – повільно пояснити щось комусь, *gravity train* – робота, що приносить комусь легкі гроші, *wet noodle* – хтось, хто заважає веселощам, слабовільна людина, *nitty as a fruitcake* – дурний, той, що з'їхав з глузду.

Зазначимо, що поряд із гастрономічною найбільш поширеними сферами походження метафоричних сленгізмів американського варіанту англійської мови є також сфери комп'ютерних технологій, музики, кіно, спорту, фауни [9, с. 158–160].

Прикладами сленгізмів, які було утворено в досліджуваному варіанті англійської мови на основі метонімічного перенесення є *duds green-back* – грошова банкнота (з огляду на її колір), *duds* (брантя, ганчір'я) – одяг, *hayseed* (насіння трав) – сільський мешканець, селяк / селючка, *bag-man* – інкасатор, *the heebie-jeebies* – упадницький настрій, *chestnut* – стара, затерта історія, *hot-potato (hot potato)* – гостра (часто політична чи соціальна) проблема, важка ситуація, важка людина, все, з чим складно або неприємно мати справу, *trouble-shooter* – спеціаліст, що займається піаром, піарщик.

Більшість із зазначених прикладів свідчить про те, що вони утворені словоскладанням. Зауважимо, що словоскладання є одним із продуктивних способів формування лексичних засобів англійської мови нині, що зумовлено можливістю слів, утворених подібним способом, позначати різноманітні складні поняття. Неподільність, а також цільнооформленість таких одиниць відрізняє їх сполук та сталих виразів, сформованих шляхом синтаксичного поєднання слів.

За нашими спостереженнями, найбільш частотною моделлю складних сленгових метафор є N+N: *cannonball* – дуже енергійна людина, *cheeseball* – дурна, неприємна людина, *fleaball* – дешевий готель, *motormouth* – базика, *fireball* – ентузіаст або енергійна людина, *bulldozer* – задира; *freeloader* – нахлібник, паразит, дармоїд; *con-buck* – нечесний долар, *thirst-aid-station* – місце, де можливо купити спиртне, *chucklehead* – придурок, тупиця.

Значна кількість англо-американських сленгізмів формуються за аналогією до тих, що вже існують. При цьому подібні слова та ті, які від них походять, утворено шляхом афіксації, переважно суфіксації, зокрема: *washeteria, groceteria, cakceteria, driigeteria, chocolateria, shaveteria, smoketeria, hardwareteria, garmenteria, firnitiireria, casketeria, restauranteria* (від *cafeteria*); *kitchenette, dinette, usherette, roomette, bachelorette, drum majorette, parkette, relayette* (від *hucheonette* та *lunchette*), *harforama, funorama, geekorama, sexorama* (від *panorama*); *bookaholic, cajfeiuaholic, foodaholic, hoopaholic* (від *alcoholic*). *chucklehead* – придурок; тупиця.

Зауважимо, що з семантичної точки зору процеси утворення слів за аналогією відрізняються тим, що у одиниці, від якої формуються інші одиниці, запозичується не її лексичне значення а дещо загальне значення моделі. Слово, створене за аналогією, будується семантично також, як і його

прототип, і в цьому значення його змістова структура зазвичай обмежена зрозумілим значенням. Явище словотворення за аналогією поширене і в англо-американському слензі, оскільки воно дозволяє створити нові слова за рахунок перерозподілу і нової комбінаторики відомого матеріалу.

Афіксація, переважно суфіксація, є високопродуктивним морфологічним способом творення англо-американських сленгізмів. Найбільш поширеним суфіксом їх творення є, за нашими спостереженнями є суфікс *-er* (*choppers* – *штучні зуби*, *gasser* – *анестезіолог*, *hustler* – *нахабний*, *slacker* – *ледач*, *нероба*, *slammer* – *в'язниця*, *sniffer* – «*зелений*», *учасник боротьби за навколишнє середовище*, *steerer* – *людина, яка направляє покупця наркотиків до продавця*, *ticker* – *серце*; *looker* – *зневажлива назва*, *lifer* – *присуджений до пожиттєвого ув'язнення*, *hooker* – *проститутка*, *binder* – *їжа, яка володіє зв'язувальними якостями*, *grinder* – *великий бутерброд із шинкою, ковбасою, пікулями*, *cloozer* – *гарний парубок*, *shooter* – *порція алкоголю, випита залпом*). Достатньо продуктивними є також такі суфікси, як: *-ie* (*rookie* – *новачок*, *stoolie* – *провокактор*, *druggie* – *наркоман*, *junkie* – *наркоман*, *freebie* – *безкоштовний білет*, *flunkie* – *підлабузник*), *-ee* (*gasee* – *той, що очікує смертну кару в газовій камері*, *goatee* – *невелика щупина борідка*) тощо.

Хотілось би також зауважити, що у творенні англо-американського сленгу беруть участь і суфікс іншомовного походження, про що зокрема свідчить суфікс *ville* (від давньофранц. *village* та латинського *villāticus*), наприклад: *dullsville* – *дуже скучне місце*, *hicksville* – *провінційний населений пункт*, *endsville* – *край світу*, *freaksville* – *дивний, незрозумілий, вигадливий населений пункт*, *padaville* – *дріб'язкове місце*, *nowheresville* – *нудність*, *sleepyville* – *сонне місце*, *squaresville* – *обивательське місце*, *dragaville* – *нудне місце*, *dreamsville* – *місто мрій*, *doomsville* – *кінець світа*.

Префіксація не є продуктивним способом творення англо-американських сленгізмів порівняно з суфіксацією. Лише окремі префікси беруть участь у творенні вказаних одиниць, зокрема:

megabitch, *megabucks*, *meganap*, *permagrin*, *permagross*, *permanerve*, *permaproblem*, *ker-wallor*.

Творення англо-американських сленгізмів здійснюється і шляхом скорочення, а також еліптизації, які не можна вважати продуктивними у творенні визначених одиниць. Скорочення відносять до морфолого-синтаксичного способу формування лексичних одиниць. Так, наприклад, *DIVEM* (*dead white European male*) – *історичні особистості чоловічої статі* (письменники, художники, мислителі, чиї роботи включені в навчальні програми західних університетів, що примушує студентів вивчати їх), *p.o(ed)* (*to be pissed off* – *to be angry*) – *злитися*. Одним із способів скорочення є еліптизація, внаслідок якої від словосполучень утворились сленгізми, що є лексемами, наприклад: *to buffalo* (*to hurt buffalo*) – *обдурити, перехитрити когось*. До непродуктивних способів творення сленгізмів американського варіанту англійської мови слід віднести також конверсію, що також є морфолого-синтаксичним способом формування лексем [7, с. 72], наприклад: *to belly-ache* (*belly-ache* – *біль у животі*) – *бурчати, скаржитись* (*дратливо та без усіляких причин*). Зазначимо, що деякі американські сленгізми потрапляють в інші варіанти англійської мови, в першу чергу, в британський.

Висновки та перспективи дослідження.

Отже, сленгізми є лексичними та фразеологічними одиницями нелітературної мови із емоційно-експресивним та оцінним потенціалом, утвореними носіями мови різних соціальних груп. Поява та поширення цих одиниць в американському варіанті англійської мови зумовлена факторами його демократизації, ліберизації та соціальної диференції. Продуктивним у творенні англо-американських сленгізмів є семантичний (метафоричні, метонімічні), морфологічний (переважно суфіксальні), морфолого-синтаксичний (складні), синтаксичний (фразеологізми). Скорочення і конверсія є непродуктивними морфолого-синтаксичними способами формування англо-американських сленгізмів. Можливим є також поєднання різних способів формування вказаних одиниць.

Список літератури:

1. Вороніна В. О. Американський молодіжний сленг. Мови та літератури у полікультурному суспільстві : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції / за заг. ред. Ю. Г. Федорової. Маріуполь : МДУ, 2017. С. 17.
2. Гальперин И. Р. О термине «сленг». *Вопросы языкознания*. 1956. № 6. С. 107–104.
3. Денисюк Л. В., Данілова Н. Р. Англійський молодіжний сленг як засіб самовираження та відображення світогляду тінейджерів. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2014. № 74. Р. 205–208.

4. Куш Е. О. Метафоричні номінації іноземців як засоби експлікації упереджень американських політиків. *Нова філологія*. 2013. № 57. С. 45–48.
5. Митчелл П. Д., Холдаєнко И. С. Американский военный сленг. Влияние войны в Персидском заливе. *Язык и культура*. 2015. №. 4 (32). С. 46–52.
6. Мішук І. М. Американський молодіжний сленг у перекладацькому аспекті. *Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія : Філологічна*. 2014. №. 43. С. 190–192.
7. Ткачева Л. Б. Основные закономерности развития английской терминологии. Томск : Изд-во Томского университета, 1987. 200 с.
8. Хомяков В.А. Введение в изучение сленга – основного компонента английского просторечия. Вологда : Областная типография, 1971. 102 с.
9. Шовкопляс Ю. О. Сфери походження сленгової метафори в американському варіанті англійської мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія : збірн. наук. праць*. 2021. Вип. 47. Т. 2. С. 157–160.
10. Barret G. The Oxford Dictionary of American Political Slang. Oxford : Oxford University Press, 2006. 302.
11. Butterfield J. Fowler's Dictionary of Modern English Usage. Oxford : Oxford University Press, 2015. 928 p.
12. Dalzell T. The Routledge Dictionary of Modern American Slang and Unconventional English. London : Routledge, 2008. 446 p.
13. Elizabeth M. American Slang Dictionary and Thesaurus. N. Y. : Barron's Educational Series Inc., 2009. 600 p.
14. Flexner S. B. Listening to America: *An Illustrated History of Words and Phrases from Our Lovely and Splendid Past*. New York : Simon and Schuster, 1982. 182 p.
15. Fowler H. W., Crystal D. A Dictionary of Modern English Usage. Oxford : Oxford University Press, 2010. 832 p.
16. Lipka L. An Outline of English Lexicology : Lexical Structure, Word Semantic and Word-Formation. Berlin : De Gruyter, 2010. 226 p.
17. Maitland J. The American Slang Dictionary. Memphis : General Books LLC, 2009. 202 p.
18. Mencken H. L. *The American Language* / 4-th ed. N.Y. : Knopf, 1995. 182 p.
19. Moore R. L. On Swearwords and Slang. *American speech*. 2012. №. 87 (2). P. 170–189.
20. Partridge E. Slang Today and Yesterday / 4-th ed. L. : Routledge, 2017. 488 p.
21. Zhou Y., Fan Y. A Sociolinguistic Study of American Slang. *Theory & Practice in Language Studies*. 2013. V. 3. № 12. P. 2209–2213.
22. Widawski M. African-American Slang: A Linguistic Description. Cambridge : Cambridge University Press, 2015. 242 p.

Shovkoplias Yu. O. WAYS OF FORMING OF ANGLO-AMERICAN SLANG

The article is devoted to the analysis of ways of forming of Anglo-American lexical and phraseological slangy units. The definition of the notion «slang» is given, key reasons of its emergence in the language are clarified, ways of its forming are determined and analyzed in the American variant of the English language in the article.

Slang is represented by emotional, expressive, and evaluative lexical and phraseological units of non-literal origin, created by representatives of different strata of society. Democratization and liberalization of the language, as well as its social differentiation are considered to be main factors of its emerging by scholars. The abovementioned layer of language can serve as an integrating code of representatives of different social groups with common interests, values, psychological attitudes revealing in their speech in form of lexical and phraseological units designating different fragments and objects of extralingual reality.

Creating of Anglo-American slangy units is carried out not only with the help of semantic, morphological, syntactic, morphological and syntactic ways, but by means of a complex way, actualizing through combination of different ways of their forming. Productive semantic way of forming of such units is metaphorization. Key spheres of origin of slangy metaphorical units in the American variant of the English language are gastronomic, zoonymic, computer, musical, sport, cinematographic ones.

Metaphorical slangy units are also formed with the help of suffixes. Many non-metaphorical slangy units are created purely by means of suffixes, of foreign origin in particular. Anglo-American slangy units with prefixes are not numerous in the language. Some metaphorical units are components of slangy phraseologisms, created by means of phraseologization.

Metonymic units are part and parcel of Anglo-American slang. Many of them are compound lexical units, created by means of such a morphological-syntactic way as compounding. Non-productive morphological-syntactic ways of forming of Anglo-American slangy lexical units are shortening and conversion.

Ключові слова: *Anglo-American slang, way of forming, compounding, suffixation, metaphorization, conversion.*